

Číslo osmé

NEŽ SI PŘEČTETE ÚVODNÍK...

Vánoční číslo Ilegální demokracie jsme připravili s mírným předstihem. Překotný vývoj politického dění v ČSSR totiž neposkytuje záruky aktuálnosti zpravodajství. Spousta článků jsme byli nuceni hodit do koše, poněvadž se nám jevily již jako zastaralé a poškozovaly by tak kredit pohotové informace, který si Ilegální demokracie za dobu své existence vydobyla. Tzv. "sametová revoluce" nám přichystala i další horké chvíle. Proto bude v nejbližší době zřejmě svolána schůze na nejvyšší úrovni, kde by se měla s konečnou platností rozhodnout otázka vlastního názvu našeho listu, který některým žurnalistům z našich řad připadá již nyní jako anachronismus. Počítáme též s účastí dopisovatelů a ostatních příznivců Ilegální demokracie. Přesný den a hodinu konference stejně jako místo jejího konání uvedeme v příštím čísle spolu s podrobnějším pořadem jednání. Domníváme se, že podstatná část diskuse se bude točit kolem budoucího zaměření našeho občasníku a také kolem přesnější specifikace jednotlivých sekcí v I.D.

Před zásadním dilematem se ovšem ocitáme i nyní, v období horečnatých příprav osmého čísla časopisu. Chtě nechtě jsme vmanipulováni mezi mlýnské kameny dvou fenoménů hýbajících veřejným míněním od Prahy až po tu nejzapadlejší vísku. Přitom každý z nich atakuje jiným způsobem vnímání občanů. Nebudeme vás již déle napínat - máme na mysli konjunkci revolučního kvasu a tak okázale poklidným údobím, jakým jsou vánoční svátky. Co si má vlastně revolucionář o svátečních klidu a míru počít? Jistěže by rád popustil uzdu vnitřnímu pokoji, jímž je celistvě prostoupen a vše seřazené rodiny zahájil blahovolným gestem degustaci populárního kapra, jenže měl by přitom zahlédnout i odvrácenou polohu mince. Vánoce jsou totiž především svátky všech lidí dobré vůle, což samozřejmě vědí i současní pravověrní bolševici a mohli by tedy z tohoto poznatku výhodně těžit mocensko-politický kapitál. Pro komunisty znamenaly vánoce vždycky příhodné klíma k zostření třídního boje a někdy je raďši ani nesvětili, aby plně využili otupělosti lidí dobré vůle. Fučíkovské: "Lidé bděte!" k nám sice v tyto dny doléhá z hlubin věků a bolívijské džungle, jenomže bohužel nachází odezvu především u těch, kdož jsou lidmi pouze podle učebnice zoologie.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem se redakce potýkala s otázkou, zdali celé číslo zaměřit na burcování nežných revolucionářů, aby neusnuli na vavřínech při tklivých harmoniích prastarých českých koledí, či nechat politiku po politiku a nabídnout čtenářské obci vánoční nadílku v podobě hodnotné i rozjímavé četby střídavě doprovázené střídou grafikou. Posléze když jsme se ubezpečili, že Ježíšek se přidal k Občanskému fóru, takže plamínky reforem již sotva něco zadusí, volili jsme zlatou střední cestu: pojali jsme osmé číslo I.D. jako neutrální esenci směsi vánoční revoluce a revolučních vánoc.

S časopisem přicházíme o něco dříve, neboť Ježíšek si usmyslil podpořit požadavky OF a VPS tím, že ukončí rozdílení darů již k 21.12.1989. Připravili jsme vám v něm zejména pestré skladbu odpočinkových komiksů, kteréžto podle našeho úsudku vhodně zpestří nudu, dezorientaci a kocovinu, jež sebou zánik kalendářního roku pokaždé přináší.

Přejeme vám do nového roku hlavně hodně čísel Ilegální demokracie. To ostatní už přijde samo.

J.M.C.

ÚLOHA NÁSILÍ V DĚJINÁCH SPOLEČNOSTI

Na začátku celého pojednání si musíme, milí čtenáři ujasnit, o jakou formu nebo spíše dílčí oblast násilí zde půjde. Násilí - to je pojem velice široký a zahrnuje v sobě několik různých forem svého naplnění. Násilí

může být nutné či nahodilé, vědomé či nevědomé, účelné či bezúčelné atd. Zde, v této úvaze, nepůjde o násilí, jehož se dopouští lovec nebo šelma zabítím své kořisti, vítěz v zápase na život a na smrt apod. Všechny tyto formy násilí jsou vlastní člověku, ale i zvířatům, u kterých tomu však říkáme pudy. Specifické pro tuto sféru je prosazení čistě osobních, egoistických zájmů, dosažení ukojení svých potřeb. Násilí je v tomto případě jedinou možnou alternativou, neboť lovec nepřesvědčí svou oběť, aby se mu vzdala a jestliže jeden ze soupeřů-ustoupí, druhý ho bez okolků zabije. Já jsem se však pokusil zachytit tu formu násilí, která je vlastní jen člověku, přesněji řečeno organizované společnosti. Jde mi o násilí páchané /nebo taky nepáchané/ v různých povstáních, revolucích atd. V těchto případech se násilí stává zároveň nositelem idejí a dostává se mu jakéhosi posvěcení ve jménu lepších zítřků. Ale na rozdíl od předcházejících víceméně pudových forem násilí se v tomto případě nejedná o jedinou alternativu řešení konfliktu a většinou také nejde jenom a výlučně o zájmy jednotlivce, ale nějaké skupiny lidí, kliky, honosněji řečeno určité třídy ve společnosti. Jde mi tedy o třídní násilí, jehož stopu v dějinách bych se pokusil alespoň nalézt a vyvodit z ní určité závěry platné pro dnešní dobu.

Zde bych si dovolil malé odbočení do oblasti terminologie. Termín "třída" nepoužívám v tradičním smyslu tak, jak jej vyjádřil V.I. Lenin ve své definici třídy. Pro její značný rozsah bych uvedl jen to nejdůležitější: "Třída je skupina lidí se stejným vztahem k výrobním prostředkům." I když Lenin dále specifikuje výraz třída, myslím si, že tohle je skutečně to nejpodstatnější. A nyní k mým výhradám. V této definici, stejně jako i v celém díle V.I. Lenina a ostatně i všech marxistických autorů, se projevilo jejich zanedbání jedinečného individuálního člověka. Výraz jedinečný neznamena, že by šlo jen o lidi mimořádně nadané nebo vzdělané - jeho pravým smyslem je unikátnost a neopakovatelnost každého z nás. Marxistická filosofie je dle svých autorů filosofie třídní, ale dle mého názoru už v definici třídy je značně rozkolísaná. Proč? Není rozhodující vztah lidí k výrobním prostředkům, ale jejich zájmy a způsob myšlení. To, že někdo v období "imperialismu" vlastní obrovský komplex na výrobu šicích strojů, z něj ještě nedělá imperialistu. Může se například jednat o blázna, který svou továrnu později prodá a bude si užívat renty či důchodu. Bude mít tedy stále dostatek peněz na to, aby se stal potenciálním vlastníkem výrobních prostředků. To ovšem podle marxistické filosofie znamená, že je imperialista, vykořisťovatel. Jak je tedy vidět, tato filosofie naprosto nepočítá se svobodným myšlením člověka, které by byl abstrahováno od jeho způsobu života. A v tomto je právě jeden z mnoha rozporů této už ani ne filosofie, jako spíše ideologie. Tento odstavec tedy můžeme uzavřít mou definicí třídy: "Třída je skupina lidí se stejným přesvědčením zájmy a v některých případech i s téměř stejným způsobem života." Tato definice je víceméně pouze pracovní, pro naše účely však bude plně dostačovat. Nyní se vraťme k podstatě tohoto pojednání.

Jak jsem již předeslal, půjde mi především o třídní násilí, které je stále jako lidstvo samo. Jeho nejstarší projevy ponecháme teď stranou, protože jde jenom o informativní nahlédnutí do minulosti. Zastavme se nejprve v antické společnosti, konkrétně ve starém Řecku. Zde jsou projevy této formy násilí spjaty zejména s bojem mezi rodovou aristokracií a demokraty. Těchto sporů občas také využili tyranové, ale o ty nám teď ani tak nejde. Co je na antické kapitole třídního násilí tak zajímavého? Především to, že přechody od jednoho systému vlády k druhému systému probíhaly relativně nenásilně, zejména v ideologické a filosofické rovině. Způsob odporu porobené třídy by ukázkou zkušeností v politické činnosti. Nápor se vždycky soustředil na panovníkovy rádce a ideology a další veledůležité osobnosti, bez nichž se vládce pokaždé ocitl ve velmi složité a ve většině případů i neřešitelné pozici. Jako příklad si můžeme vybrat osud slavného antického filosofa Anaxagora. Tento muž byl nařčen, souzen a konečně vyhnán z Athén za pohrdání bohy /učil že Slunce je jen kámen atd./ Ve skutečnosti však šlo o přetržení velmi těsného pouta mezi Anaxagorem a tehdejším athénským vládcem Periklem. Jak je te

dy vidět, metoda odstranění nejbližších spolupracovníků vladaře je stejně tak stará jako účinná. Kdybychom se chtěli se starým Řeckem rozloučit, pak můžeme v kostce shrnout, že zde třídní násilí nabylo velice humánní a lidské podoby. Leč tento způsob třídního boje měl jednu velkou nevýhodu: soustředil se pokaždé na odstranění konkrétního panovníka, nikoli na potlačení celé třídy. A tak k převratům docházelo poměrně často, neboť panovníkem mohl být v podstatě kdokoli.

Ve starém Římě se situace vyvinula již poněkud v odlišném duchu. I když i zde se vyskytují případy, kdy jedinec usiluje o moc, není už v takové míře jako ve starém Řecku, možná situace, aby se k moci dostal tyran s hrstkou věrných. Snad to bylo dáno také existencí senátu, i když i ten byl oslaben ziskem, neutralizovat nebo úplně odstranit ~~vládu~~ vyloučením jeho podílu na moci. Třídní boje zde začínají přerůstat do skutečných násilnických dimenzí. O tom ostatně svědčí různé případy otrav či zavraždění /Claudius, Domitianus, Pertinax, Commodus, Alexander Severus atd./ Násilí je zde použito nejen ke svržení, ale současně i k udržení moci. Ve starověkém Římě byla poprvé v historii sestavena černá listina osob, které mohl kdokoli zabít a vzít jim majetek. Četné jsou také případy vyhnanství či příkazů k sebevraždám /Seneca/. Jak je tedy vidět, třídní boj se dostává do vyhraněnější formy a začíná využívat všech možných prostředků. Přesto však i v Římě chybí třídnímu boji ideologická náplň. Stále se jedná o touhu po moci s využitím podpory co největší části společnosti. Bylo by tedy předčasné vyvozovat z tohoto období nějaké závěry. Ale jeden poznatek si přece jen neodpustím: To, že v Řecku třídní boj probíhal relativně nenásilně a v Římě zase z těch nejnižších pohnutek a bez pevnějších ideálů, způsobilo velkou nestálost dosažené moci a panovníci se zde střídali jako na běžícím pásu.

Ve středověku je situace značně odlišná. Dochází k výraznému upevnění panovnické moci, která se stává dědičnou záležitostí a jen velmi sporadicky /oproti předešlému období/ dochází k násilnému střídání na trůnech. Ovšem vyskytují se i takové případy - například během náboženských nepokojů ve Francii /mám na mysli spory mezi katolíky a hugenoty/ kde dochází k zavraždění krále, který se jen velmi nenápadně klonil na stranu hugenotů a na trůn se tak dostává Jindřich IV., hugenot jako poleno, známý především tzv. nantským ediktem z roku 1598, kterým zajistil hugenotům rovnoprávnost. Jenže i Jindřich IV. je roku 1610 zabit a na trůn se dostává první z dlouhé řady po sobě jdoucích Ludvíků - Ludvík XIII., což zajistilo vítězství katolíkům. Snad proto, že oproti hugenotům vystupovali o poznání militantněji /viz Bartolomějská noc 1572/. K velmi paradoxní situaci došlo v Anglii v průběhu války dvou růží - rudé a bílé, neboli rodů Lancasterů a Yorků, která se rozpoutala roku 1453 po prohrané tzv. Stoleté válce s Francií. Oba rody se navzájem téměř vyvražďily a moci se bez problémů chopili v roce 1485 Tudorovci. Prostý lid se v tomto období soustřeďoval především na proticírkevní vystoupení, čímž úplně vypadl ze hry o nejvyšší křesla. Rozhodující střetnutí se tedy odehrávalo mezi jednotlivými tábory vysoké šlechty. Můžeme konstatovat, že tento způsob třídního boje se do jisté míry ukázal jako efektivní.

Období renesance násilí vůči panovnické osobě docela zavrhl. Bylo spřádáno jemné pletivo intrik a soupeři se snažili pouze vyhodit ze sedla, zdiskreditovat či podplatit. V této době jsou na trůnech vlastně všech evropských velmocí pevně usazeny vládnoucí rody a ke změnám dochází v minimální míře. Je vyvíjen spíše tlak psychický než fyzický. Renesance se tedy řadí z hlediska třídního násilí jako značně nezajímavá epocha a proto ji urychleně opouštím. Tímto bychom v podstatě pro naši úvahu uzavřeli starověk a středověk a můžeme se vrhnout do novověku, ve kterém skutečně nebudeme vědět, kam se dříve obrátit. Zastavme se pro začátek u buržoazních revolucí.

Mezi ty nejslavnější a nejtypičtější patří francouzská, anglická, nizozemská a americká. Mohli bychom na tomto místě provést členění na revoluce, jejichž cíle byly ryze politické a ekonomické /anglická a francouzská

revoluce/ a na ty, v nichž se tyto cíle proplétaly s bojem národně-osvobozeneckým / nizozemská a americká revoluce/. Snad mi čtenáři prominou, že se zaměřím především na ty dvě první.

Začátek revoluce v Anglii spadá do roku 1640. Trvala vlastně nepřetržitě dvacet let, tedy až do roku 1660. Šlo zde hlavně o zájmy rozvíjející se měštanské / někdo říká buržoazní/ vrstvy. Tyto zájmy silně potlačoval král Karel I., který dokonce rozpustil parlament. Bohužel pro něj události nedopadly vůbec dobře a roku 1649 byl popraven. Anglická buržoazní revoluce je vlastně první případ, kdy třídní boj přerůstá do otevřeného válečného konfliktu mezi šlechtou a měšťanstvem / v Nizozemí proběhl tento konflikt o století dříve, ale jak už jsem řekl, šlo spíše o odpor vůči španělské nadvládě/. Třídní násilí propuká zcela otevřeně a nabývá rozměrů do té doby nevídaných. Po vítězství nad šlechtou se pak zbraně otáčejí i proti sprosté chátře, které marxističtí historikové říkají lid. I v tomto případě vítězí zbraně rodící se buržoazie. Anglické měšťanstvo využilo tedy jak složky ideové / oproti královskému absolutismu chtěli nastolit parlamentní demokracii/ tak i složky násilí - a nutno poznamenat, že v rozsahu naprosto adekvátním době.

V roce 1789 zachvátil požár vzpoury také Francii : události zde probíhají daleko rychleji než v Anglii a také způsoby vedení boje a jeho zdůvodnění byly do značné míry přemrštěné. Pro nedostatek času se omezím jenom na pár vysvětlujících poznámek. Naprosto zbytečná byla poprava krále a celé jeho rodiny, protože Ludvík XVI. na rozdíl od Karla I. už nebyl sto postavit se do cesty rodící se mašinerii změn. Neopodstatněný byl také jakobínský teror, stejně tak i jejich neuskutečnitelné požadavky. A proto také revoluce skončila tak, jak je z historie známo, tedy nástupem Napoleona a po jeho pádu restaurací Bourbonů.

Z moderních dějin si jako příklad nevytáhnou VRŠR, jak by třeba někdo mohl předpokládat, neboť bych došel ke stejným závěrům jako v případě revoluce francouzské. Vezmu si na mušku naši únorovou revoluci, neboť je jedním z mála příkladů v dějinách, kdy dochází k revolučnímu zvratu relativně nenásilně. Proč ale? Komunisté si své pozice vyseděli za Druhé světové války v Moskvě a jelikož se vrátili na tancích Rudé armády, viděl i v nich lid své osvoboditele, čili měli poměrně málo práce s přesvědčováním národa o tom, že když Sovětský svaz porazil Německo, pak je nejlepší na světě a my budeme kráčet oddaně v jeho stopách. Bylo taktéž velmi pochybné, že by u moci zůstalo londýnské vedení v čele s Benešem, jenž byl v očích zfanatizovaných a vítězstvím zchlazených Čechů zrádce. Vítězství ve volbách a demise vlády se tedy při neschopnosti sociálních demokratů, socialistů, agrárníků a dalších postavit se rázněji na odpor, dalo čekat. Dá se říci, že komunistům spadla křesla doslova z nebe. Možná, že právě tohle je právě příčina jejich následného suverénního chování v roli mluvčích národa. Ani neuvažovali o tom, že by o své pozice mohli někdy přijít. V padesátých letech sice také rozpoutali "jakobínský teror", ale to již přímo nesouvisí s naším problémem.

K čemu nám tenhle "rychlíkový kurs" dějin třídního násilí tedy byl? Plyne z něj jeden jasný závěr: zříkat se násilí v revoluční době je sice čin humánní a ušlechtilý, jenže současně i neuvážený a krátkozraký. Nedůsledné vystupování proti představitelům starého, odumřelého režimu se může nasměrovat proti těm, kdo revoluci vedou. Tím ovšem nechci říci, že násilí je řešením za každých okolností. To rozhodně ne. Je ho třeba použít v pravý čas a na pravém místě, v přiměřeném množství. Tohle se ostatně týká také ideologie, jež musí akceptovat skutečné potřeby dané země a musí nalézt také reálné cíle, protože výsledky jsou ty nejpádňější a nejpřesvědčivější důkazy o její správnosti. To je tedy můj názor. Jsem si vědom, že možná chybuji i v podstatnějších věcech, ale opakuji ještě jednou: Zříkání se násilí za každou cenu je nesmysl!

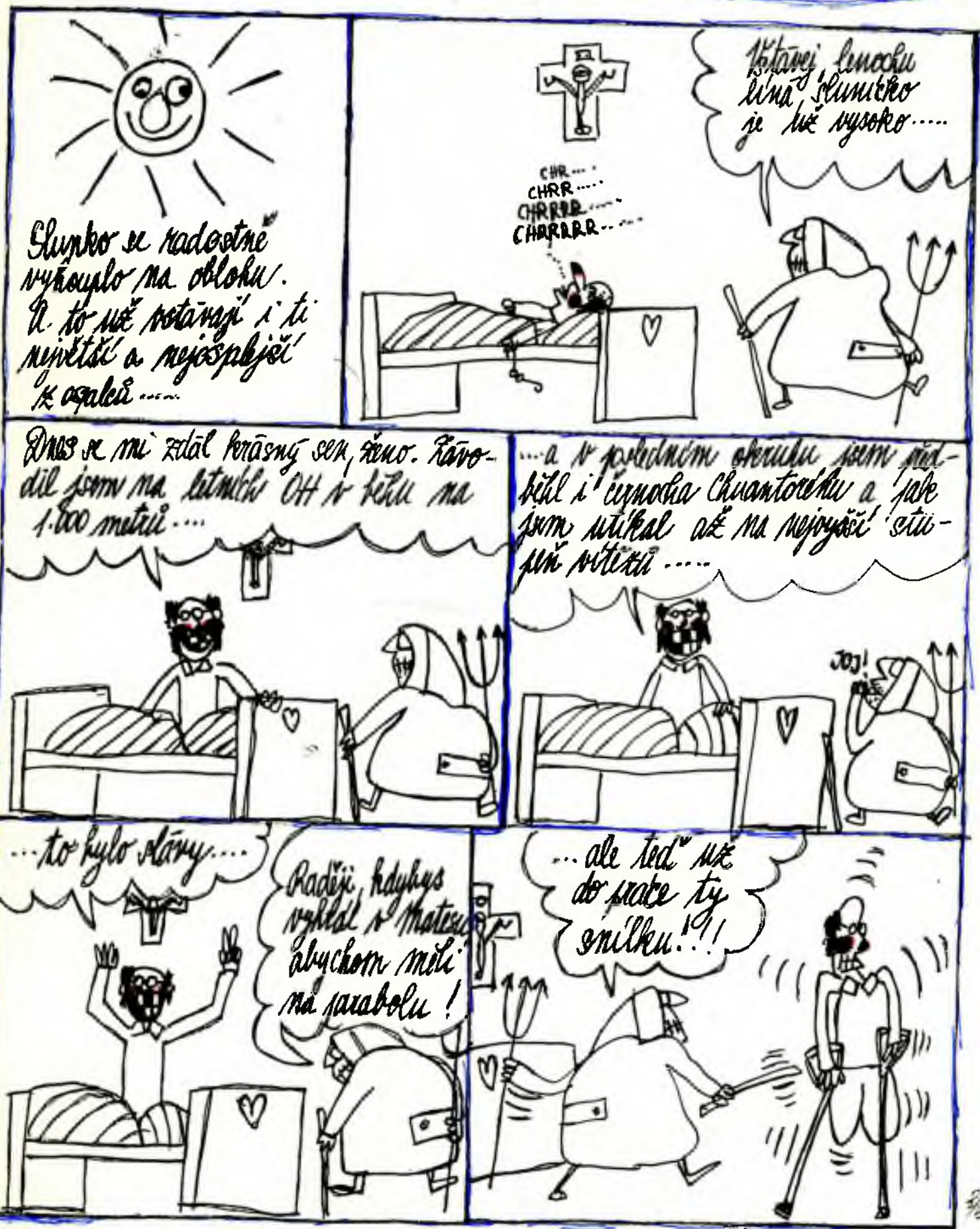
Jeřábek Jůža pracoval v podniku už dvacet let. Pak však přišla osudná rána, jeřáb i s celým domem spadl a Jůžu to poznamenalo na celý život. V noci šplhal po opuštěných jeřábech, křičel do noci nesmysly. Jednou našel jeřábni kabínku odevčenu a přepadla ho chuť zajeřábničit si. Zapnul řízení a pootočil ramenem. Co čert nechtěl, jeřáb ztratil stabilitu a jeřábek s celým jeřábem i domem spadl. Tentokrát se to však neskončilo jen lehkým zraněním, ale jeřábek přišel o obě uši a nohy. Z levé ruky mu zbyla jen dolní polovina. Co čert nechtěl, i ta mu po čase zhrnila.

Tak teď jezdil na vozíku po chodníku, a protože několik lidí již svou jízdou zranil, začali mu říkat šílený jeřábek Jůža. Jednou zvečera ho opět přepadla chuť zajeřábničit si. Dokořcal se na jedno opuštěné staveníště za městem, velký problém mu však způsobilo slézt z vozíku a chytnout se žebříku, který vedl ke kabině. Pomocí jedné ruky dlouho zápasil s každou špruškou, s každým centimetrem převýšení. Kolem třetí hodiny ráno začala jeho pravá ruka umdlávat. Kolem čtvrté hodiny spadl. Znamenalo to jeho definitivní smrt. Pádem na zem stačil zničit svůj oblíbený vozík.

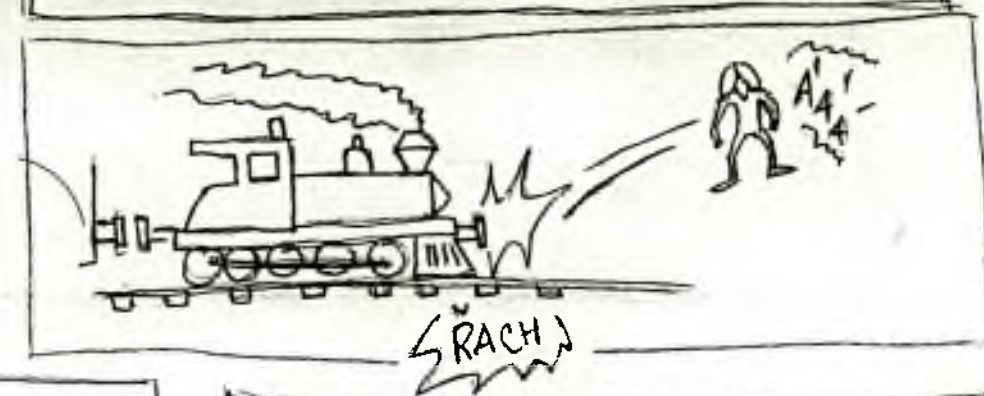
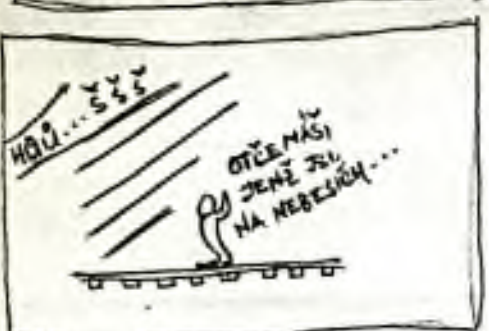
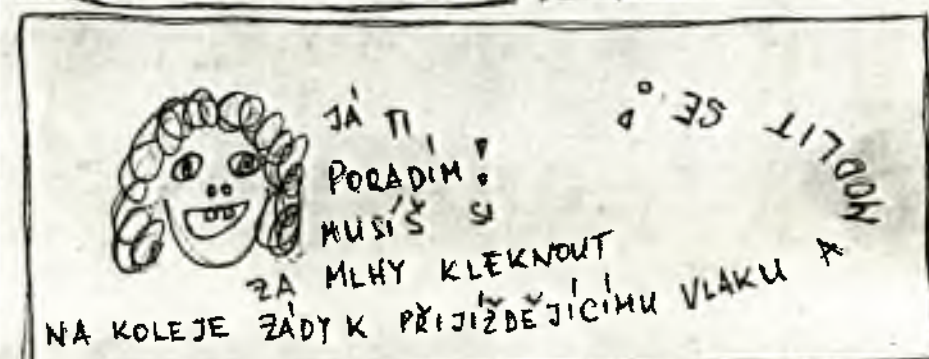
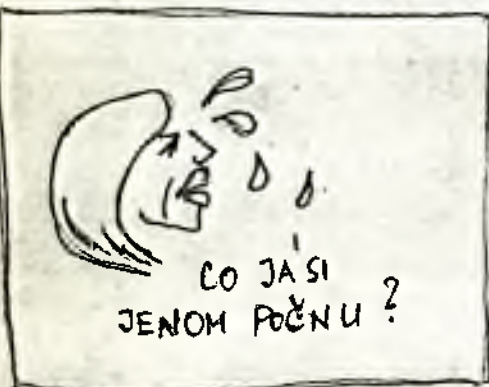
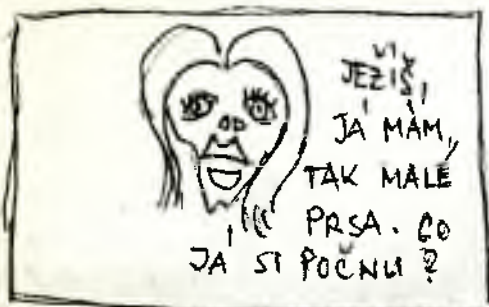
Teď po něm ani pes neštěknul. Ležel tam jak široký, tak dlouhý. Oči upíral do hlubiny země. Mmky po obloze plynuly. Jakoby symbolizovaly zmarněný lidský život. Jen tryskáč na obloze kazil dojemnou situaci. Pilot Tůna právě řešil náročný úkol. Upadlo mu křídlo a katapult nefungoval. Z velení přišla odpověď, ať se řídí směrnice ministerstva obrany, které praví, že v takovém případě se má pilot snažit spadnout s letadlem na neobyvané místo. Tůna si však řekl: Když já tak všichni, a zamířil s letadlem na hustě osídlenou čtvrť. Čtvrť spadla a tak práce, naniž nechal kapky potu i tento opravdový pracant přišla nazmar.

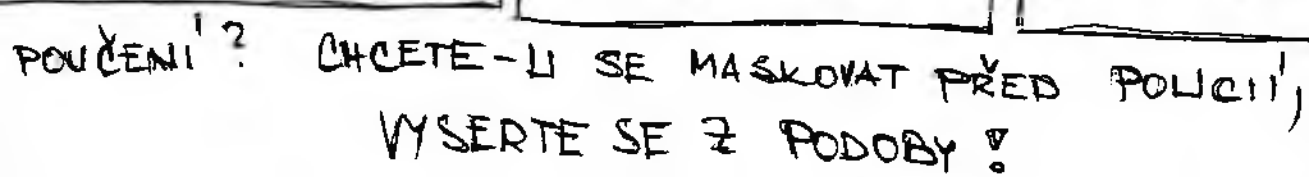
Poučení: Nejezte ovoce, pokud není řádně omyté.

Komiks komisionelni z tužemoka.

VESELY PŘÍBĚH

MOHL BYSTE,
PANE REŽISÉRE, ŘÍCT
NEJAKOU
VESELOU
PŘÍHODU?

RAD!
TOČILI
JSME TENHÝ
OSTRČV
POKLADU!

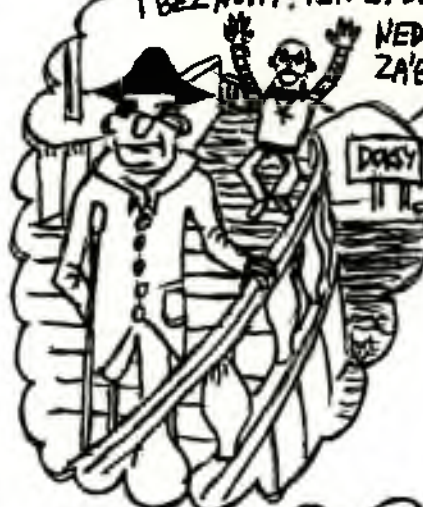
V ROLI
JOHNA SILVERA HRAL
PAN MAŘAS, INVALIDA
OD
ZBOROVA

KLAPKA 125
SILVER NA PALUBĚ
HISPANIOLY

STOP! STOP! PROBOHA,
MISTŘE! SILVER, TO BYL BOŘEC
I BEZ NOHY! TEN BY SE NIKDY
NEDRŽEL,
ZABRADLÍ!

KLAPKA 125
SILVER NA PALUBĚ
HISPANIOLY

JEŽÍŠ KRISTE!
TONE! PRAVDA!

PO DESATEM ZABĚRU
JSME NAŘEZALI
ZABRADLÍ,
UPEVNILI NA
PANTY A
DALI DO
PŮVODNÍ
POLOHY

HA HA HA!
SKVĚLÝ FOR!
JEN BY MĚ
ZAJÍMALO, CO
PAN MAŘAS
ŘÍKAL, KDYŽ
JSTE HO VYTAHLI??

NIKDO HO NEVYTAHL!
IGNORANTA!

TUZEMSKÝ COMICS

Květa Krystínka

